

Programmabegroting 2016

Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde

Opgesteld door : G.Z-H
Datum : 3 april 2015
Documentnummer : IJM/2014-493987385

Inhoudsopgave

1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING.....	4
2. LEESWIJZER.....	5
3. GRONDSLAGEN EN KADERS BEGROTING	6
3.1 OPBOUW BEGROTING	6
3.2 INDEXERING	6
3.3 BEGROTINGSRICHTLIJNEN	7
3.4 INVESTEREN, WAARDEREN EN AFSCHRIJVEN	7
3.5 TERREIN BEHEER MODEL.....	7
4. PROGRAMMAPLAN	9
4.1 PROGRAMMA 1 BESTUURLIJKE AANGELEGENHEDEN.....	9
4.1.1 <i>Wat willen we bereiken?</i>	9
4.1.2 <i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>	9
4.1.3 <i>Wat gaat het kosten?</i>	11
4.2 PROGRAMMA 2 BEHEER, ONDERHOUD EN EXPLOITATIE GEBIEDEN	12
4.2.1 <i>Wat willen we bereiken?</i>	12
4.2.2 <i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>	12
4.2.3 <i>Wat gaat het kosten?</i>	16
4.3 PROGRAMMA 3 ONTWIKKELING.....	17
4.3.1 <i>Wat willen we bereiken?</i>	17
4.3.2 <i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
4.3.3 <i>Wat gaat het kosten?</i>	18
4.4 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	19
5. INVESTERINGSPROGRAMMA	20
6. PARAGRAFEN	21
6.1 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN.....	21
6.2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICO'S.....	22
6.3 FINANCIERING	24
6.4 GRONDBELEID.....	25
6.5 BEDRIJFSVOERING.....	28
7. GEPROGNOSTICEERDE BALANS EN EXPLOITATIEBEGROTING	29
7.1 GEPROGNOSTICEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016	29
7.2 EXPLOITATIEBEGROTING 2016.....	30
7.3 WAARDERINGSGRONDSLAGEN.....	31
7.4 TOELICHTING OP DE GEPROGNOSTICEERDE BALANS.....	33
7.4.1 <i>Vaste activa</i>	33
7.4.2 <i>Vlottende activa</i>	33
7.4.3 <i>Vaste passiva</i>	33
7.5 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEBEGROTING	36
8. MEERJARENRAMING	41
BIJLAGE 1 STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN.....	42
BIJLAGE 2 CONVERSIESTAAT	43

1. Bestuurlijke samenvatting

Wat willen we bereiken?

Speerpunten per programma zijn hieronder weergegeven en worden uitgewerkt in hoofdstuk 4 Programmaplan. Daar is bovendien per programma onder de kopjes 'Wat gaan we daarvoor doen?' te lezen wat voor dat programma verder onder de reguliere werkzaamheden valt.

Programma 1

- Bestuursvoorstellen zijn kort en bondig en bevatten alle relevante informatie voor besluitvorming zonder daartoe de bijbehorende bijlagen te hoeven raadplegen;
- In het kader van vernieuwing in aansturing en uitvoering van het groendossier, waaronder invoering van een Landschapstafel, de eventuele wijzigingen in de rol van NRIJ aangaande bestuurlijke, juridische en financiële implicaties inzichtelijk maken en zonodig verwerken;
- (verdere) implementatie van in 2015 uitgevoerde en goed bevonden pilots mbt verfijning van financiële onderbouwingen tbv een transparant en inzichtelijke producten/dienstencatalogus.

Programma 2

Gebiedsbeheer

- Actualisatie 'Toekomstscenario' met betrekking tot nieuw te beheren terreinen en voorzieningen inclusief advisering over het vervolg;
- Voorgenomen inpassing van het Jeugdspeelpark in Sandelingen-ambacht afwickelen;
- Uitvoering van werkzaamheden ihkv afspraken rondom de Rhoonse stort zodra externe besluitvorming is afgerond en afspraken richting NRIJ zijn nagekomen;

Grondzaken en exploitaties (Economisch beheer)

- Het in 2015 vastgestelde kader voor grondbeleid en de daarop gebaseerde uitwerking naar een vastgesteld tarievenbeleid vastgoed en evenementen e.d. (verder) implementeren;

Regelgeving en Handhaving

- Binnen het product Regelgeving de in 2015 (deels) doorgevoerde herziening voor aanvragen ihkv vergunningen, ontheffingen, toestemmingen (VOT) vervolmaken en verder implementeren (leges, automatisering, e.d.);

Communicatie

- Communicatie over IJsselmonde brede onderwerpen vindt waar mogelijk plaats via aanhaking bij het communicatieplan Deltapoort/Landschapstafel;
- Het materiële budget van Communicatie kent een afgestemd uitvoeringsplan;
- Communicatie over door NRIJ uit te voeren werkzaamheden/activiteiten zal tijdig en voldoende specifiek via minimaal een persbericht kenbaar worden gemaakt aan omwonenden en gebruikers en voorafgaand daaraan aan de leden van het dagelijks bestuur.

Programma 3

- Op basis van de in 2014 door het Koepelschap Buitenstedelijk Groen uitgevoerde verkenning Revitalisering Bestaande Recreatiegebieden wordt met de aangereikte tools voor zover relevant een nadere differentiatie tussen deelgebieden en verdieping per deelgebied uitgevoerd;
- De gebiedsontwikkeling Hooge Nesse wordt ism gemeente Zwijndrecht en stichting Hooge Nesse e.o. wat betreft inrichting, beheer en gebruik wederom een stap verder gebracht.
- De gebiedsontwikkeling Johannapolder wordt mede aan de hand van een acquisitieplan, de eerder door het schap vastgestelde ontwikkel- en financieringsstrategie en de daarmee samenhangende subsidieaanvragen, verder vormgegeven.

2. Leeswijzer

Voor u ligt de programmabegroting 2016 en de meerjarenbegroting 2017 – 2020 van natuur- en recreatieschap IJsselmonde.

De grondslagen en kaders voor deze begroting worden uiteengezet in hoofdstuk 3. Vervolgens zullen in hoofdstuk 4 per programma de 3 W-vragen aan de orde komen, namelijk 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we daarvoor doen?' en 'Wat gaat dat kosten?'. Het investeringsprogramma voor de jaren 2016 tot en met 2020 komt aan de orde in hoofdstuk 5.

Hoofdstuk 6 zal daarna ingaan op de volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte en voor het schap relevante paragrafen, te weten:

- Onderhoud kapitaalgoederen
- Weerstandsvermogen en risico's
- Financiering
- Bedrijfsvoering

De geprognosticeerde balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten komen aan bod in hoofdstuk 7, gevolgd door de meerjarenraming in hoofdstuk 8.

Ter informatie zijn de volgende bijlagen opgenomen:

- Bijlage 1 Staat van reserves en voorzieningen
- Bijlage 2 Conversiestaat

3. Grondslagen en kaders begroting

3.1 Opbouw begroting

Op voorliggende programmabegroting 2016 en de meerjarenraming 2017 – 2020 zijn de bepalingen uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) toegepast.

Het overzicht van lasten en baten is als volgt opgebouwd:

1. Reguliere lasten en baten bedrijfsvoering
2. Diverse lasten en baten bedrijfsvoering
3. Kredieten
4. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Ad.1 Reguliere lasten en baten bedrijfsvoering

Dit onderdeel betreft de exploitatielasten en –baten van de structurele activiteiten. Dit zijn de jaarlijks min of meer in dezelfde vorm terugkerende activiteiten. Op basis van deze informatie kunnen meerjarige trends en ontwikkelingen worden geschetst.

Ad. 2 Diverse lasten en baten bedrijfsvoering

In tegenstelling tot de reguliere lasten en baten komen deze exploitatielasten en – baten slechts incidenteel voor door de aard hiervan en/of de oorzaak. Het gaat hierbij o.a. de effecten van periodieke herzieningen van voorzieningen, de financiële consequenties van uitspraken op beroeps- en bezwaarschriften die niet voorzien kunnen worden en terugontvangen bedragen. Deze zaken, welke niet zijn begroot, worden separaat gepresenteerd om de vergelijkbaarheid over de jaren heen eenvoudiger te maken.

Ad.3 Kredieten

De kredieten hebben betrekking op uitgaven gerelateerd aan activiteiten die zorgen voor veranderingen in de natuur- en recreatiegebieden, zoals investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Deze uitgaven worden gedekt vanuit bijdragen derden (subsidies, bijdragen) en/of onttrekkingen aan de algemene of bestemmingsreserves.

Ad.4 Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Dit onderdeel omvat alle mutaties (stortingen en onttrekkingen) in de reserves.

3.2 Indexering

De werkgroep verbetering financiële sturing gemeenschappelijke regelingen, die is ingesteld door de Kring van Gemeentesecretarissen Rotterdam-Rijnmond, gaat bij de bepaling van het indexeringspercentage voor gemeenschappelijke regelingen uit van de prijsmutatie van het Bruto Binnenlands Product (pBBP) opgenomen in de septembercirculaire: 0,75%. Als gevolg van correcties voor verschillen tussen begrote en werkelijke inflatie in voorgaande jaren komt het totale gecorrigeerde indexeringspercentage voor loon- en prijsmutaties voor 2016 uit op: -0,65%.

De lasten zijn, in principe alleen daar waar mogelijk, geïndexeerd met het genoemde indexpercentage van -0,65%. Als voorbeeld worden kapitaalslasten niet geïndexeerd. De baten (opbrengsten) zijn uit oogpunt van het voorzichtigheidsprincipe niet geïndexeerd. Mede gelet op de economische ontwikkelingen is voorzichtigheid geboden.

3.3 Begrotingsrichtlijnen

De deelnemersbijdrage is het resultaat van het totaal aan lasten minus de overige baten. Beleidswijzigingen kunnen positieve of negatieve gevolgen hebben voor de deelnemersbijdrage, afhankelijk van het soort wijziging.

Wanneer een batig saldo resulteert voor de begroting zal het beleid ten aanzien van de resultaatbestemming en de deelnemersbijdrage worden gevolgd:

- Reservering van middelen voor door het bestuur gewenste maar nog niet financieel afgedekte nieuwe investeringen;
- Overige door het bestuur gewenste reserveringen;
- Extra afschrijvingen van geactiveerde investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte;
- Verlaging van de deelnemersbijdrage, mits er geen lopende ingroeiregeling meer is en voorgaande punten niet van toepassing zijn.

Deze beleidslijn wordt ook gevolgd bij het bestemmen van het jaarrekeningresultaat. Uitzondering hierop kunnen werkzaamheden uit meerjarige onderhoudsbestekken zijn die worden doorgeschoven in de tijd. Het is mogelijk dat een deel van het voordelige resultaat moet worden gereserveerd om deze in de resterende looptijd van het bestek nog uit te voeren onderhoudswerkzaamheden te dekken.

3.4 Investeren, waarden en afschrijven

In december 2014 heeft het bestuur de geactualiseerde Kadernota Investerings, Waarderingen en Afschrijvingen vastgesteld. Deze Kadernota bevat het beleid ten aanzien van het activeren en afschrijven van investeringen. Voorliggende begroting voldoet aan de beleidslijnen uitgezet in de kadernota en het BBV.

Samengevat worden de volgende belangrijkste uitgangspunten gehanteerd:

Investerings met economisch nut boven € 25.000 worden geactiveerd. Er wordt jaarlijks lineair afgeschreven op het actief gedurende de levensduur van het actief.

Investerings met maatschappelijk nut in de openbare ruimte worden bij voorkeur niet geactiveerd maar komen direct ten laste van het resultaat. Eventuele bijdragen van derden en reserves worden in mindering gebracht. Het Algemeen Bestuur is wel bevoegd in een specifiek geval te besluiten dergelijke investeringen te activeren.

Uitgaven in het kader van groot onderhoud worden direct ten laste gebracht van de voorziening Groot Onderhoud en worden niet geactiveerd.

3.5 Terrein Beheer Model

Voor het beheer en onderhoud van de natuur- en recreatiegebieden wordt het Terrein Beheer Model (TBM) gehanteerd. Dit model is gebaseerd op zogenaamde doeltypen (bijvoorbeeld speel- en ligweide, houten oever of brug) waarvoor een gestandaardiseerde inrichting met daarbij behorende beheer- en normkosten zijn bepaald. De normkosten omvatten een totaal van regulier onderhoud en groot onderhoud. Het totaal aan oppervlaktes, stuks en lengte van de aanwezige doeltypes bepaalt daarmee het benodigde budget voor beheer en onderhoud.

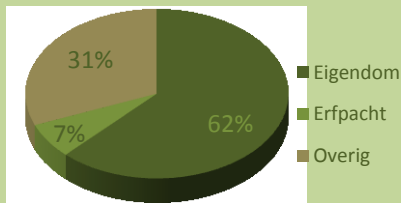
Voor natuur- en recreatieschap IJsselmonde zijn de volgende basisgegevens gebruikt bij het opstellen van deze begroting. Kengetallen peildatum 1 januari 2014

Van het Recreatieschap IJsselmonde zijn nagenoeg alle huidige beheergebieden (totaal 574 ha) opgenomen in TBM. Delen van de gebieden Zuidpolder Barendrecht, Waal & Devel, Jan Gerritsepolder en Donckse Velden zijn nog niet opgeleverd en daarom niet (volledig) opgenomen in TBM. Waar van toepassing zijn de beheerlasten op basis van bestuurlijke besluitvorming wel al meegenomen in de begroting.

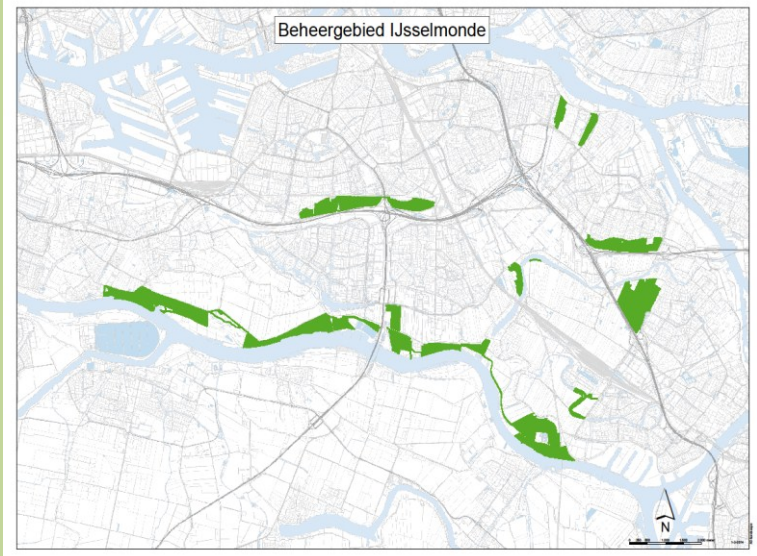
De besluitvorming ten aanzien van de bezuinigingen en omvormingen zijn verwerkt in de gebruikte gegevens.

Ten aanzien van de grondpositie is te zien dat het grootste deel in direct

IJsselmonde - Grondpositie

eigendom van schap is maar dat een substantieel deel onder Overig¹ is opgenomen.

Contracten en inkomsten

Het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde heeft 73 contracten met derden. Deze contracten variëren

van uitgifte van kleine percelen ten behoeve van begrazing tot grotere uitgiften ten behoeve van ondernemers binnen het gebied. Het totaal aan inkomsten vanuit de afgesloten contracten bedraagt € 579.000,- (relatiedatabase, 2013).

Schap	Aantal contracten	Inkomsten (2013)
IJsselmonde	73	€ 579.000,-

¹ Onder de categorie Overig vallen huurcontracten of mondelinge afspraken met eigenaren zoals het Rijk, Waterschap, SBB, gemeenten, BBL etc.

4. Programmaplan

De programmabegroting is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- *Programma 1 Bestuurlijke aangelegenheden*
- *Programma 2 Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden*
- *Programma 3 Ontwikkeling*
- *Algemene dekkingsmiddelen*

In de navolgende paragrafen wordt ieder afzonderlijk onderdeel toegelicht. Hierbij zal per programma een toelichting gegeven worden op de 3 W-vragen; 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we daarvoor doen?' en 'Wat gaat het kosten?'.

4.1 Programma 1 Bestuurlijke aangelegenheden

4.1.1 Wat willen we bereiken?

Vanuit de bestuurlijke aangelegenheden worden het Dagelijks en het Algemeen Bestuur ondersteund door middel van de beleidsstukken die financieel en juridisch zijn getoetst.

Bestuursvoorstellen zijn kort en bondig en bevatten alle relevante informatie voor besluitvorming zonder daartoe de bijbehorende bijlagen te hoeven raadplegen;

In het kader van vernieuwing in aansturing en uitvoering van het groendossier, waaronder invoering van een Landschapstafel, de eventuele wijzigingen in de rol van NRIJ aangaande bestuurlijke, juridische en financiële implicaties inzichtelijk maken en zonodig verwerken;

(verdere) implementatie van in 2015 uitgevoerde en goed bevonden pilots mbt verfijning van financiële onderbouwingen tbv een transparant en inzichtelijke producten/dienstencatalogus

4.1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

De ondersteuning van het Dagelijks en het Algemeen Bestuur vindt plaats door het leveren van de volgende producten:

1. Bestuursproducten
2. Juridische ondersteuning en advisering
3. Financiën

Ad.1 Bestuursproducten

De bestuurlijke ondersteuning valt uiteen in:

- voorbereiding, verslaglegging en afhandeling van de vergaderingen van het Dagelijks en het Algemeen Bestuur;
- organiseren van representatieve en andere bijzondere gelegenheden voor het bestuur;
- vertegenwoordigen van het bestuur dan wel ondersteunen en adviseren van bestuurders naar buiten toe (bijvoorbeeld via overleg, bewonersavonden, perscontacten);
- programma- en accountmanagement.

Ad.2 Juridische ondersteuning en advisering

Dit product heeft betrekking op de (algemene) juridische advisering op het gebied van publiek- en privaatrecht en het implementeren, toepassen en evalueren van wet- en regelgeving relevant voor de gemeenschappelijke

regeling. Bij deze werkzaamheden wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd: regels voor wat er moet en mogelijkheden voor wat er kan.

Ad.3 Financiën

In het kader van de financiële ondersteuning zullen de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- verzorgen van de financiële administratie van de gemeenschappelijke regeling: tijdige en systematische vastlegging van baten, lasten en in- en uitgaande geldstromen;
- structureel uitvoeren van de verbijzonderde interne controle gericht op getrouwheid en rechtmatigheid op financieel gebied, waarbij de nadruk ligt op 'inkoop en aanbestedingen', het betalingsverkeer en de volledigheid van huur- en erfpachtopbrengsten;
- toetsen van alle bestuursvoorstellen ten aanzien van incidentele en/of structurele financiële consequenties;
- opstellen van de planning & control producten: jaarstukken 2015, begroting 2017 en de voortgangsrapportage 2016;
- begeleiden van de werkzaamheden van de accountant (interim controle, subsidiecontroles indien relevant, jaarrekeningcontrole).

4.1.3 Wat gaat het kosten?

Programma 1. Bestuur	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Lasten			
Bestuursproducten	103.008	116.600	115.800
Juridische ondersteuning en advisering	14.400	63.900	63.500
Financiën	80.397	73.900	73.400
Totaal lasten	197.805	254.400	252.700
Baten			
Bestuursproducten		-	-
Juridische ondersteuning en advisering		-	-
Financiën	8.559	-	-
Totaal baten	8.559	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	189.246-	254.400-	252.700-
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	-	-	-
Diverse baten	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	189.246-	254.400-	252.700-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-	-	-
Resultaat	189.246-	254.400-	252.700-

Lasten

Alle lasten zijn geïndexeerd met – 0,65%.

4.2 Programma 2 Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

4.2.1 Wat willen we bereiken?

De natuur- en recreatiegebieden vallend binnen de gemeenschappelijke regeling zijn onderhouden conform het principe 'schoon, heel en veilig' voor een optimaal gebruik door de bezoekers, waarbij de relatie met alle in het gebied aanwezige en potentiële contractanten zodanig is dat van weerszijden de gemaakte afspraken worden nageleefd.

4.2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Het beheer, onderhoud en de exploitatie van de gebieden wordt gerealiseerd door middel van de volgende producten:

1. Gebiedsbeheer
2. Grondzaken en exploitaties (economisch beheer)
3. Regelgeving & handhaving
4. Communicatie

Ad.1 Gebiedsbeheer

Het product gebiedsbeheer is gericht op het behoud en de verbetering van zowel de kwaliteit van het groenbeheer in de natuur- en recreatiegebieden als de beheerde recreatieve voorzieningen in het werkingsgebied van het schap. Het minimale uitgangspunt hierbij is dat het beheerde schoon, heel en veilig is. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van de plannings- en begrotingsystematiek in het Terrein Beheer Model (TBM). Het TBM is opgebouwd uit gevisualiseerde beeldkwaliteit (doeltypen) gerelateerd aan marktconforme normprijzen per doeltype. Alle onderdelen van TBM worden met enige regelmaat (minimaal eens per 4 jaar) herzien en bijgesteld zodat een continue verbetering mogelijk is. In 2015 is de bijstelling in het bestuur aan de orde geweest

De berekende uitkomst per onderdeel vormt de inhoudelijke basis voor de jaarlijkse begrotingsraming van het regulier onderhoud en het groot onderhoud. Voorafgaand aan de uitvoering wordt de modelmatige planning altijd eerst nog getoetst aan de werkelijke staat van onderhoud en aan de invloed van eventueel gewijzigde omstandigheden. Daarna vindt pas omzetting plaats in uitvoeringsmaatregelen. Om een vlakke begroting over de jaren te houden wordt het Groot onderhoud uitgevoerd via een voorziening. Uit de regelmatige bijstelling van de meerjarenplanning en de voorziening blijkt tevens wat het aanbestedingsvoordeel over de afgelopen jaren is geweest.

Door de modelmatige meerjarenplanningen steeds beter af te stemmen met de fysieke situatie buiten is in toenemende mate voordeel te halen door schaalvoordelen door werken (over de jaren) te combineren.

Het gebiedsbeheer gebeurt met vakdeskundigheid en gebiedskennis en in communicatie met het externe netwerk van bezoekers, exploitanten en medebeheerders, zoals gemeenten of waterschappen.

Naast het reguliere onderhoud (o.a. maaien, snoeien, reinigen) en het jaarlijks voorkomende groot onderhoud (o.a. baggeren, dunnen, herstel van wegen en paden), zijn in 2016 nog extra groot onderhoud maatregelen voorzien. Deze volgen uit de meerjarenplanning en worden in 2015, na controle in het veld, specifiek bepaald en voorbereid.

Door de modelmatige meerjarenplanningen steeds beter af te stemmen met de fysieke situatie buiten is in toenemende mate voordeel te halen door schaalvoordelen door werken (over de jaren) te combineren.

Ad.2 Grondzaken en exploitaties (economisch beheer)

De taken die binnen grondzaken en exploitaties worden uitgevoerd zijn:

- Uitgifte
- Portefeuille- en relatiebeheer

Product	Toelichting
	<p>Uitgifte heeft betrekking op de uitgifte van grond en opstallen door verkoop, door het vestigen van zakelijke rechten zoals erfpacht of opstal of door middel van huur- en bruikleenovereenkomsten. Uitgifte vindt plaats ten behoeve van (commercieel-) recreatieve en maatschappelijke functies en voor infrastructurele werken. Hierbij is het kennen en benutten van marktkansen en de professionele inzet van de grondbeleidsinstrumenten van groot belang. Tot deze taak behoren ook de uitgifte van jacht- en visrechten.</p>
Bijzonderheden 2016	<p>Bij de uitgifte van grond en het vormgeven van de financiële en andere contractvoorwaarden gelden de kaders zoals deze zijn vastgelegd in de in 2015 vastgestelde nota grondbeleid en de grondprijzenmethodiek.</p> <p>In de gebiedsontwikkeling Johannapolder moeten, gelet op de kortdurende contractuele afspraken, keuzes gemaakt worden over de toekomst van het Jongeren centrum en het binnenzwembad. De uitkomsten van de marktconsultatie en acquisitie zijn hierbij relevant.</p> <p>Daarnaast wordt vanuit dit product bijgedragen aan de gebiedsontwikkeling Hooge Nesse en de samenwerking met de stichting.</p>
	<p>Onder portefeuille- en relatiebeheer valt het contractbeheer van bestaande exploitaties (met name erfpacht en verhuur). Belangrijke onderdelen van deze taak zijn het relatiemanagement, de inning van erfpacht en huur, indexering, herziening en beëindiging van contracten alsmede de doorbelasting van heffingen en belastingen. In dit kader wordt gestreefd naar verzakelijking van bestaande contracten met als doel onder andere het vergroten van het verdienvermogen. Daarnaast wordt binnen deze taak de bestaande grond- en vastgoedportefeuille bewaakt, waaronder de aansturing van verzekeringen en het eigenaarsonderhoud voor opstallen.</p>
Bijzonderheden 2016:	<p>Binnen het portefeuille- en relatiebeheer blijft worden ingezet op tijdige indexering en gebruikmaking van de contractuele herzieningsmomenten. Ook het periodiek schouwen van de exploitaties vindt in 2016 plaats, waarbij een integrale benadering wordt gekozen en zo nodig een breder team van medewerkers wordt ingezet.</p>

Ad.3 Regelgeving & handhaving

Regelgeving & handhaving bestaat uit de volgende onderdelen:

- Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen
- Toezicht en handhaving

Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen

De natuur- en recreatiegebieden kunnen gebruikt worden zowel individueel als in groepsverband. Voor beide vormen van gebruik geldt dat niet alles altijd mag en kan. Uit het oogpunt van de doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling en de openbare orde en veiligheid, is daarom voor een aantal activiteiten een vergunning, ontheffing of toestemming nodig. De beoordeling en afhandeling van de aanvragen vindt binnen dit product plaats. In 2015 is een digitale afhandeling van meldingen ingevoerd. Dit proces zal worden geëvalueerd waarbij met name de afwegingen die bepalen wanneer iets wel of geen melding is, zullen worden getoetst aan de ervaringen opgedaan met de gehouden activiteiten. Streven is in 2015 evenementenbeleid in te voeren. Indien dit daadwerkelijk is gerealiseerd, dient dit te worden geëvalueerd. Doelstelling hiervan is bekijken of de mogelijkheden van het gebied op een juiste wijze en voldoende worden benut.

Toezicht en handhaving

Het product Toezicht en Handhaving (T&H) bestaat uit de onderdelen gastheerschap, daadwerkelijke handhaving en de regierol bij samenwerking. De invulling van de 3 onderdelen leidt tot een compleet palet van activiteiten op de doelstelling schoon, heel en veilig in een gebied. Dit palet (vertaalt in het toezichts- en handhavingbeleid) wordt ingevuld op basis van de aard en het gebruik van het gebied.

Basisuitgangspunten voor de inzet van T&H zijn de veiligheid van de gebruikers van de gebieden zo goed mogelijk waarborgen en de eigendommen van het schap heel houden. Indien de keuze wordt gemaakt om geen financiering beschikbaar te stellen voor het gehele palet vindt primair inzet op daadwerkelijke handhaving plaats. Hiermee wordt prioriteit gegeven aan de veiligheid van de recreant en worden andere zaken alleen aangepakt als de beschikbare middelen niet volledig aan handhaving besteed moeten worden.

Het door uw schap beschikbaar gestelde budget voor dit jaar leidt tot de toepassing van de bovenstaande prioritering in de inzet. Dit betekent:

Deelproduct	Activiteit
Gastheerschap	Er wordt inzet gepleegd op het informeren van mensen over de (on)mogelijkheden van het gebied. Het gebruik zowel individueel als in groepsverband wordt zo goed mogelijk begeleid. Er is ruimte om gebruiksveranderingen te onderzoeken. Aanwezigheid in het gebied is voldoende om te trachten aan de voorkant van de problemen te komen en preventieve inzet te leveren hierop.
Handhaving	Er wordt daadwerkelijk gehandhaafd op naleving van de geldende regels en opgetreden tegen overtreders. In surveillance opdrachten of –projecten wordt samen gewerkt met de handhavingpartners. Er wordt gecontroleerd op de naleving van de voorwaarden gesteld in vergunningen, ontheffingen of toestemmingen. Gepleegde interventies worden geïnventariseerd en gebruikt als input voor programmatisch handhaven.
Regierol	Er wordt zowel incidenteel als structureel samengewerkt met handhavingpartners. Kennis en kunde van diverse partners wordt benut voor een zo goed mogelijk resultaat. Er vindt reguliere afstemming plaats over geconstateerde problemen waardoor inzicht en prioriteit bij partners ontstaat.

Voor gastheerschap betekent bovenstaande dat de handhavers zoveel mogelijk zichtbaar aanwezig zijn op de drukke gebruikslocaties. Zij monitoren de vormen van gebruik.

Voor de handhaving betekent bovenstaande dat op basis van ervaringen, eigen signaleringen en meldingen inzet wordt gepleegd op locaties waar daadwerkelijk overtredingen worden verwacht. Inzet vindt plaats in zowel drukke gebruikslocaties als locaties waar slechts incidenteel gebruik van wordt gemaakt en sociale controle derhalve afwezig is.

Activiteiten waar een vergunning, ontheffing of toestemming voor is verleend worden gecontroleerd op naleving van de voorwaarden.

Voor de regierol betekent bovenstaande dat er op basis van een geconstateerd complex of telkens terugkerende probleem wordt besloten om dit in een projectvorm samen met één of meerdere handhavingpartners op te pakken. Deze aanpak vergroot de mogelijke capaciteitsinzet (kwantiteit) en geeft de mogelijkheid ook gebruik te maken van specifieke kennis en kunde van de andere handhavingpartners.

Ad.4 Communicatie

In 2016 zal het accent deels verschuiven van (het invoeren en promoten van) digitale communicatiekanalen naar de volgende speerpunten: herkenbaarheid gebieden vergroten, implementeren van leefstijlen. De achterliggende doelstelling is het gebruik van de gebieden te verbeteren.

Opstellen communicatieplan

Eind 2015 wordt in een compact plan invulling gegeven aan de benodigde communicatiestrategie en middelen. Bepalend hierin zijn de ontwikkelingen in de gebieden en de speerpunten.

Herkenbaarheid gebieden

Bij dit speerpunt ligt de focus op de communicatie richting de bezoekers in het gebied zelf. Bezoekers moeten zich uitgenodigd voelen en naar behoefte geïnformeerd zijn.

Implementatie leefstijlen

Bij alle communicatie acties die het recreatieschap uitvoert zijn de leefstijlen uitgangspunt. Dat betekent in de praktijk dat bewust gericht wordt op doelgroepen en de daarbij passende communicatie wordt ingezet.

Uiteraard blijven bij alle communicatie acties van het recreatieschap de digitale communicatiekanalen twitter, facebook en de website heerlijkbuiten.nl belangrijke middelen om projecten, ontwikkelingen en nieuws voor het voetlicht te brengen.

Kredieten

De uitvoering van de kredieten in 2016 is sterk afhankelijk van de vorderingen in voorbereiding en uitvoering in 2015. Als gevolg van deze afhankelijkheid zijn de te verwachten uitgaven op de kredieten en de toelichting op de inhoudelijke activiteiten niet in deze begroting opgenomen. De huidige planning ten aanzien van de uitgaven voor de kredieten is als totaaloverzicht opgenomen in hoofdstuk 5 Investeringsprogramma.

4.2.3 Wat gaat het kosten?

Programma 2. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Lasten			
Gebiedsbeheer	2.048.310	2.254.255	2.440.003
Economisch beheer	334.425	337.900	335.600
Communicatie	21.003	22.600	22.400
Regelgeving & Handhaving	133.200	161.000	160.000
Totaal lasten	2.536.938	2.775.755	2.958.003
Baten			
Gebiedsbeheer	80.355	80.000	80.000
Economisch beheer	674.223	661.500	661.500
Communicatie		-	
Regelgeving & Handhaving		-	
Totaal baten	754.578	741.500	741.500
Saldo gewone bedrijfsvoering	1.782.360-	2.034.255-	2.216.503-
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	10.248	-	-
Diverse baten	7.450	-	-
Saldo diverse lasten en baten	2.798-	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	1.022	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)		-	-
Saldo kredieten	1.022-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	1.786.180-	2.034.255-	2.216.503-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves		390.000	210.152
Onttrekking reserves	14.379		-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	14.379	390.000-	210.152-
Resultaat	1.771.801-	2.424.255-	2.426.655-

Lasten

De lasten zijn geïndexeerd met - 0,65%. In de begroting 2016 is t.o.v. de begroting 2015 het restantbedrag van de ingroeieregeling van ca. € 210.000 vanuit het herijkte Toekomstscenario opgenomen onder de post gebiedsbeheer.

Baten

In de begroting 2015 **en 2016** is het volledige bedrag aan te ontvangen subsidies opgenomen in de begroting. Ditzelfde geldt overigens ook voor de lasten van de veerdienst.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De specificatie van de toevoegingen en onttrekking aan de reserves is opgenomen in paragraaf 7.5.

4.3 Programma 3 Ontwikkeling

4.3.1 Wat willen we bereiken?

Het bestuur wordt geadviseerd over nieuwe ontwikkelingen passend binnen de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling ten aanzien van de kosten, haalbaarheid en bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen. Daarnaast wordt het bestuur geadviseerd over de mogelijkheden ten aanzien van vastgoedbeheer in gebieden.

4.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Het bestuur wordt geadviseerd over in te nemen standpunten ten aanzien van initiatieven die de doelstelling van het schap raken. Zo wordt inspraak geleverd op 'ruimtelijke plannen' en initiatieven van derden.

Hierbij wordt gespeeld op de actuele trends en ontwikkelingen. Voor 2016 zijn een aantal thema's te benoemen:

- Cocreatie/ maatschappelijke initiatieven
- Natuur & Gezondheid (samenwerking met zorgorganisaties, verder uitbouwen bewegen in het groen)
- Duurzaamheid (bijvoorbeeld duurzaam beheer, ontwikkeling autarkische voorzieningen, energielandschap, natuurontwikkeling met derden)

De opgestelde revitaliseringsmethodiek en het uitvoeringsprogramma vernieuwing gebieden worden, als vervolg op de uitwerkingen in 2015, verder uitgerold.

Dit betekent dat de genoemde thema's en de revitaliseringsmethodiek verder worden toegepast bij her- of doorontwikkeling van recreatiegebieden, hierbij zal nauw worden samengewerkt met de betreffende schapsdeelnemers.

Gebiedsontwikkeling betreft de ontwikkeling van gebieden, het herontwikkelen van bestaande gebieden en het toevoegen van nieuwe functies aan gebieden. De basis hiervoor kan zowel liggen in een schapsplan als in externe ontwikkelingen, zoals de aanleg van infrastructurele werken en in gewenste initiatieven vanuit de markt. Het bestuur wordt (inhoudelijk) geadviseerd over kosten, haalbaarheid en gewenste ontwikkelrichting van plannen.

Binnen dit programma valt ook de verwerving en het tijdelijk beheer in het kader van vastgoed. Voor gebieden wordt via verwerving, erfpacht of huur een positie verkregen. Sprake kan zijn van strategische, anticiperende of reguliere verwerving. Voorafgaand aan de verwerving wordt een haalbaarheidsanalyse gemaakt. Zolang eigendommen (gronden en opstallen) niet uitgegeven zijn, worden deze tijdelijk beheerd via ingebruikgeving of met inschakeling van een anti-kraak organisatie.

Kredieten

De uitvoering van de kredieten in 2016 is sterk afhankelijk van de vorderingen in voorbereiding en uitvoering in 2015. Als gevolg van deze afhankelijkheid zijn de te verwachten uitgaven op de kredieten en de toelichting op de inhoudelijke activiteiten niet in deze begroting opgenomen. De huidige planning ten aanzien van de uitgaven voor de kredieten is als totaaloverzicht opgenomen in hoofdstuk 5 Investeringsprogramma.

Kredieten

De uitvoering van de kredieten in 2016 is sterk afhankelijk van de vorderingen in voorbereiding en uitvoering in 2015. In de begroting 2016 zijn voor 2 kredieten de verwachte uitgaven opgenomen. Dit betreft het krediet 'Blauwe verbinding ZRP' € 1.600.000 en het krediet 'Wandelknooppuntensysteem Deltapoort' € 20.000. Beiden kredieten zijn subsidiabel.

4.3.3 Wat gaat het kosten?

Programma 3. Ontwikkeling	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Lasten			
Planvorming & gebiedsontwikkeling	113.000	117.600	116.900
Marketing & productontwikkeling	-	-	-
Totaal lasten	113.000	117.600	116.900
Baten			
Planvorming & gebiedsontwikkeling	-	-	-
Marketing & productontwikkeling	-	-	-
Totaal baten	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	113.000-	117.600-	116.900-
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	-	-	-
Diverse baten	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	1.344.612	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	1.098.173	-	-
Saldo kredieten	246.439-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	359.439-	117.600-	116.900-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	235.515	-	-
Onttrekking reserves	246.439	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	10.924	-	-
Resultaat	348.515-	117.600-	116.900-

Lasten

De lasten zijn geïndexeerd met - 0,65%.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De specificatie van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves is opgenomen in paragraaf 7.5.

4.4 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Lasten			
Onvoorzien		7.000	7.000
Totaal lasten	-	7.000	7.000
Baten			
Deelnemersbijdrage	2.654.867	2.803.255	2.803.255
Totaal baten	2.654.867	2.803.255	2.803.255
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.654.867	2.796.255	2.796.255
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	-	-	-
Diverse baten	2.279	-	-
Saldo diverse lasten en baten	2.279	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.657.146	2.796.255	2.796.255
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	3.076.641	-	-
Onttrekking reserves	2.776.739	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	299.902-	-	-
Resultaat	2.357.244	2.796.255	2.796.255

Verdeling deelnemersbijdrage	Aandeel in nadelig exploitatiesaldo	Percentage	Inwoneraantallen per 1-1-2014
Provincie Zuid-Holland	560.651	20%	
Gemeente Rotterdam	1.261.465	45%	
Overige gemeenten	981.139	35%	
Specificatie overige gemeenten:			
Gemeente Albrandswaard	128.670	13%	25.069
Gemeente Barendrecht	243.169	25%	47.377
Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	148.390	15%	28.911
Gemeente Ridderkerk	232.267	24%	45.253
Gemeente Zwijndrecht (incl heerjansdam)	228.644	23%	44.547
	981.139	100%	191.157
TOTAAL	2.803.255		

5. Investeringsprogramma

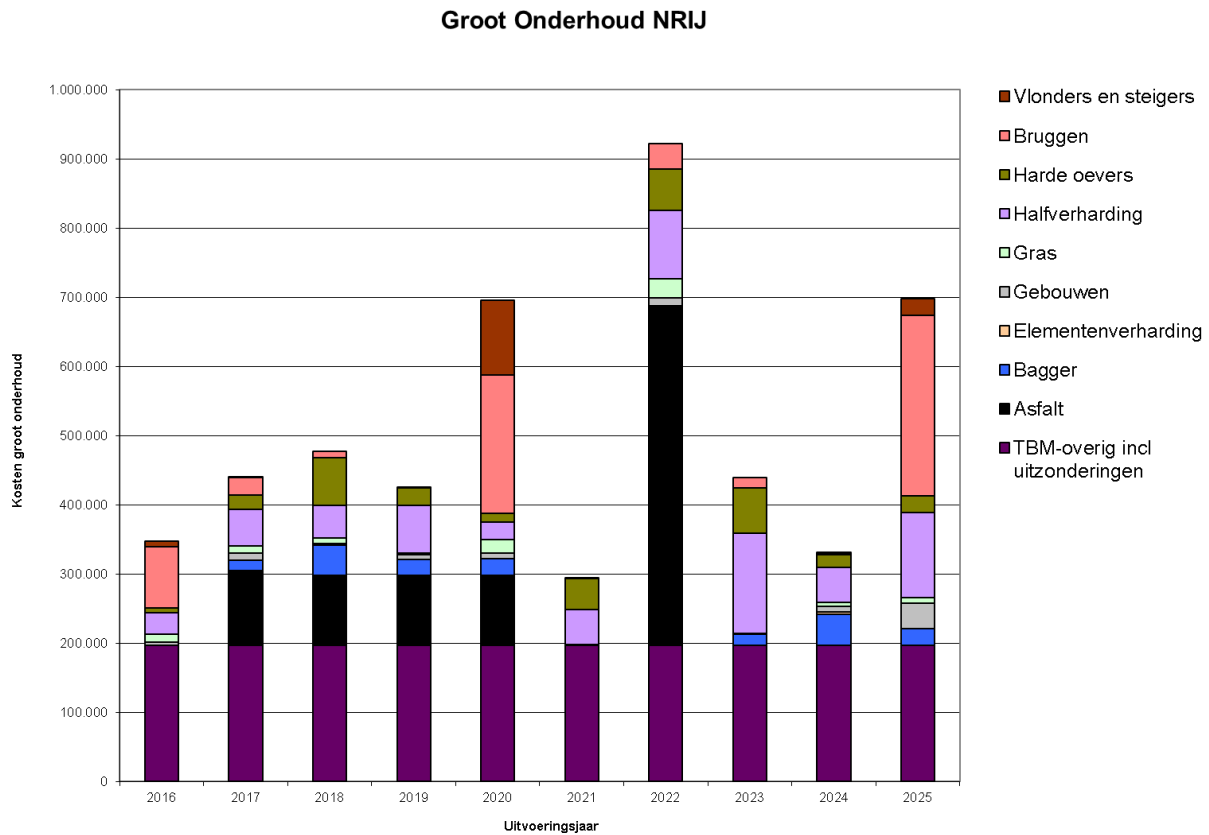
In de begroting 2016 zijn voor 2 kredieten de verwachte uitgaven opgenomen. Dit betreft het krediet 'Blauwe verbinding ZRP' € 1.600.000 en het krediet 'Wandelknooppuntensysteem Deltapoort' € 20.000. Beiden kredieten zijn subsidiabel.

Kredietnaam	Toelichting op de realisatie van de begrotingsdoelstellingen	Begroting 2016
Voorfinanciering Johannapolder	De ontwikkelstrategie Johannapolder staat een 'faciliterende transformatie' naar een recreatief knooppunt in een groene setting voor. Om een aantal fysieke ingrepen in de openbare ruimte te kunnen doen om de ruimtelijke kwaliteit, belevingswaarde en ondernemersklimaat in Johannapolder te verbeteren, is het krediet Voorfinanciering Johannapolder ingesteld. Deze investeringen worden echter pas door het schap gedaan wanneer dekking voor de wenselijke ingrepen zeker is gesteld door exploitatie-inkomsten of subsidies (de baat gaat voor de kost). Ook in 2016 vindt uitvoering van deze strategie plaats, o.m. met het aanleggen van een deel van de Groene Loper. Dit wordt gefinancierd uit exploitatieinkomsten van het schap en subsidie van de provincie Zuid-Holland.	100.000,-

6. Paragrafen

6.1 Onderhoud kapitaalgoederen

Het duurzaam in stand houden van de kapitaalgoederen wordt gerealiseerd door het toepassen van het Terrein Beheer Model (TBM). Voor alle groot onderhoudswerkzaamheden wordt op basis van het TBM jaarlijks gespaard via een dotatie aan de Voorziening Groot Onderhoud. Deze dotatie is gebaseerd op een duurzame instandhouding van alle elementen in het gebied waarbij de werkzaamheden gepland worden via meerjarenplanningen. Door het regelmatig uitvoeren van technische inspecties wordt bekeken of de ingeschatte levensduur of cyclus nog klopt en wordt waar nodig de planning aangepast.

6.2 Weerstandsvermogen en risico's

Het beleid ten aanzien van de bepaling, inschatting en beheersing van risico's is vastgelegd in de nota weerstandsvermogen (door het Algemeen Bestuur vastgesteld in december 2014). Aan de hand van dit beleid zijn de risico's voor 2016 geïnventariseerd. Dit heeft geleid tot het volgende overzicht met aansluitend een korte toelichting per risico.

Risico	Kans van optreden	Aard van het risico	Financiële impact	Uitgaande van vier jaar *
1. Pendrechtse Molen (onverwachte gebreken)	Middel	Incidenteel	€ 25.000	€ 12.500
2. Baggeren jachthaven Rhooon	Middel	Incidenteel	€ 300.000	€ 150.000
3. Niet-gekwantificeerde risico's (2% van de structurele inkomsten)			€ 11.580	€ 11.580
Totaal programmabegroting			€ 336.580	€ 174.080

1. Pendrechtse Molen (onverwachte gebreken)

Dit risico betreft het optreden van grote, onverwachte gebreken voor dit monumentale object. Voor de molen wordt een andere eigenaar/beheerder gezocht. Tot het moment van overdracht onderhoudt het schap de molen en is hiertoe budget voor regulier en groot onderhoud gereserveerd. Het is denkbaar dat een gebrek aan het object wordt geconstateerd, dat meer kost dan het gereserveerde budget.

In 2013 is een aantasting van bonte knaagkever ontdekt: de schade en de noodzakelijke bestrijdings- en reparatiewerkzaamheden worden geïnventariseerd.

Dit risico betreft het optreden van grote, onverwachte gebreken voor dit monumentale object. Het genoemde bedrag is een inschatting op basis van eerdere onderhoudswerkzaamheden en uitgevoerde onderzoeken. Voor de molen wordt een andere eigenaar/beheerder gezocht. Tot het moment van overdracht onderhoudt het schap de molen en is hiertoe budget voor regulier en groot onderhoud gereserveerd. Het is denkbaar dat een gebrek aan het object wordt geconstateerd, dat meer kost dan het gereserveerde budget. Via actualisering van de notitie 'Risico's mbt Pendrechtse Molen' is bovenstaand risico onderbouwd.

2. Baggeren jachthaven Rhooon

Dit risico betreft de voorbereiding/uitvoering van eventuele baggerwerkzaamheden in de havenmond van de jachthaven Rhooon (klasse 4 verontreiniging). De kosten voor het baggeren worden geschat op € 300.000. Aangezien het een midden risico betreft, wordt in het weerstandsvermogen een bedrag van € 150.000 opgenomen. Gezien de onduidelijke status van het risico (omvang problematiek, ultieme tijdstip van uitvoering) zal dit risico nader geïdentificeerd worden.

Dit risico betreft de voorbereiding/uitvoering van eventuele baggerwerkzaamheden in de havenmond van de jachthaven Rhooon (klasse 4 verontreiniging). De kosten voor het baggeren worden geschat op € 300.000 op basis van ervaringscijfers. Aangezien het een midden risico betreft, wordt in het weerstandsvermogen een bedrag van € 150.000 opgenomen. Gezien de onduidelijke status van het risico (omvang problematiek, ultieme tijdstip van uitvoering) zal dit risico nader geïdentificeerd worden.

3. Niet-gekwantificeerde risico's

Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten vanuit het gebiedsbeheer (€ 579.000) waarmee een bedrag wordt opgenomen van € 11.580. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Conform de nota weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen berekend teneinde te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen. De ratio per 31 december 2016 is >2, wat betekent dat het weerstandsvermogen uitstekend is.

6.3 Financiering

Kasgeldlimiet

Tot het kasgeld behoren alle vlottende schulden < 1 jaar, de contante gelden in kas, de uitgaande gelden < 1 jaar en de tegoeden / schulden rekening-courant. Doel van de kasgeldlimiet is het beperken van de renterisico's op de korte schuld. De korte schuld is bedoeld voor de lopende uitgaven en zodoende is de limiet gekoppeld aan het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico over de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig is. Het renterisico mag maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende kalenderjaar bedragen. De renterisiconorm benadrukt het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en de renterisico's.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren is gebaseerd op het principe van zero-balancing. Zero-balancing betekent het dagelijks overboeken van het saldo boven een vastgesteld drempelbedrag van minimaal € 250.000 en maximaal € 2,5 miljoen op een bankrekening ten gunste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist dan wel het aanvullen van een bankrekening ten laste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Zero-balancing leidt ertoe dat het saldo op de laatstgenoemd bankrekening aan het einde van de dag altijd nul is. Vanaf het moment van invoering is het niet meer toegestaan als decentrale overheid (tijdelijk) overtollige gelden te beleggen. Alle (tijdelijk) overtollige middelen worden in het schatkistbankieren opgenomen. De bestaande beleggingen blijven tot het einde van de huidige looptijd of tot het moment van vrijvallen gecontinueerd. Het verplicht schatkistbankieren geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. Ten behoeve van dit verplichte schatkistbankieren zijn rekeningen geopend om de rekening-courant overeenkomst tussen de Staat en de gemeenschappelijke regeling gestalte te geven.

6.4 Grondbeleid

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Overeenkomstig het bepaalde in het Besluit Begroting en Verantwoording biedt de paragraaf grondbeleid inzicht in de visie op het te voeren grondbeleid en de wijze van uitvoering daarvan. Tevens biedt de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van resultaten en vermeldt het de beleidsuitgangspunten over de reserves in relatie tot risico's van grondzaken.

Grondbeleid

Het door het schap te voeren grondbeleid is vastgelegd in de door het Algemeen Bestuur in 2015 vastgestelde Nota grondbeleid. In deze nota zijn de visie op het te voeren grondbeleid beschreven en de doelstellingen waaraan het grondbeleid dient bij te dragen. De nota verwoordt de kaderstellende beleidsuitgangspunten die gelden bij de verwerving, het (tijdelijk) beheer en de uitgifte van gronden inclusief het grondprijnsbeleid.

Op basis van het vastgestelde grondbeleid voert het Dagelijks Bestuur het grondbeleid uit en bepaalt - in beginsel jaarlijks – de vaste grondprijzen.

Overigens liggen er inhoudelijke parallellen tussen het grondbeleid en het evenementenbeleid.

In de diverse stukken die in het kader van de begrotingscyclus ter vaststelling worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur (zoals programmabegroting, tussentijdse rapportage en jaarrekening) wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van het grondbeleid en wordt melding gemaakt van (beleidsinhoudelijke en/of financiële) risico's die mogelijkerwijze kunnen optreden in gebieds- en locatieontwikkelingen waarbij grondposities van het schap aan de orde zijn.

Enkele nieuwe wettelijke regimes kunnen invloed hebben op het grondbeleid en de uitvoering daarvan. Op grond van de wet markt en overheid dient – zodra deze wettelijke regeling ook geldt voor gemeenschappelijke regelingen – de gronduitgifte in erfpacht en verhuur op minimaal een kostprijsdekkend niveau te liggen. Ervaring moet worden opgedaan met de wijze waarop kostendekkendheid wordt bepaald en hoe dit zich verhoudt tot de noodzaak om een marktconforme prijssystematiek te hanteren.

Daarnaast kan de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen, wellicht in 2016, effect hebben op de baten van grondexploitatie. Over eventuele winst dient dan immers vennootschapsbelasting te worden afgedragen. Daarmee wordt een gelijk speelveld voor overheid en private partijen op de grondmarkt bereikt.

Basisinformatie met betrekking tot grond, gebouwd vastgoed en exploitaties

De jaarrekening 2015 biedt actuele informatie over de omvang en opbouw van de grondpositie van het schap en geeft enkele kengetallen met betrekking tot de uitgifte van gronden aan commerciële en maatschappelijke partijen (exploitaties). Daarnaast biedt de jaarrekening inzicht in de boekwaarde van

gronden en opstallen zoals deze per 31 december 2015 op de balans zijn opgenomen. Naar dit document wordt verwezen.

Verantwoording

In programma's 2 van de begroting worden de ontwikkelingen op het gebied van grond, gebouwd vastgoed en exploitaties beschreven en verantwoord op het niveau van specifieke locaties en exploitaties. Waar relevant wordt ingegaan op bijzondere ontwikkelingen.

Uitvoering van het grondbeleid – resultaat en risico's

Bij de uitvoering van het grondbeleid (zoals uitgifte) en in het contractbeheer wordt de ingezette professionaliseringsslag verder vervolgd. Voor gronduitgiftes, met name erfpacht en huur, wordt met ingang van 2015 gebruik gemaakt van modelcontracten en de vastgestelde grondprijsmethodiek. Voor een aantal regelmatig voorkomende werkzaamheden (zoals de toetsing van ondernemingsplannen en de begeleiding van overnameverzoeken) gelden standaard werkwijzen. Deze stappen dragen bij aan eenduidigheid en transparantie.

De besluitvormende bevoegdheid met betrekking tot privaatrechtelijke rechtshandelingen is sinds de wijziging van de wet gemeenschappelijke regelingen in 2015 toebedeeld aan het Dagelijks Bestuur, uiteraard binnen de door het Algemeen Bestuur gestelde kaders. Dit, in combinatie met mandatering van bevoegdheden aan de uitvoeringsorganisatie, draagt bij aan een efficiënter werkproces.

Belangrijke invalshoek bij het contractbeheer is en blijft een zakelijke en marktconforme benadering. Contractuele afspraken, zoals met betrekking tot indexering en herzieningsmomenten, worden strikt toegepast. In alle situaties is echter oog voor de economische realiteit en haalbaarheid. De huidige ongunstige economische conjunctuur is merkbaar bij het genereren van inkomsten uit lopende en nieuwe exploitaties. Nieuwe exploitaties komen lastiger van de grond. Het betalingsgedrag van bestaande exploitanten vraagt aandacht. Waar nodig en verantwoord worden met exploitanten afspraken gemaakt over betalingsregelingen waarbij behoud van inkomsten voor het schap uitgangspunt is maar waarbij in betalingsmomenten aansluiting wordt gezocht bij de cashflow van de exploitant.

Bij zowel de (eerste) uitgifte van gronden als bij herzieningen wordt ter bepaling van de erfpachtcanon of de huurprijs uitgegaan van een marktconform rendement over de grondwaarde. Om deze grondwaarde te bepalen wordt gebruik gemaakt van externe taxaties, tenzij sprake is van een weinig complexe situatie waarin op relatief eenvoudige wijze tot overeenstemming kan worden gekomen. Het rendementspercentage wordt bepaald overeenkomstig de methodiek die is vastgelegd in de nota grondbeleid.

Het financiële resultaat van het grondbeleid komt met name tot uiting in de baten van programma 2. In het overgrote deel van de contractenportefeuille is sprake van jaarlijkse indexering overeenkomstig de ontwikkeling van het consumentenprijsindexcijfer. Daarnaast worden de baten uiteraard beïnvloed door de macro-economische ontwikkeling (die uiteindelijk doorwerkt in het rendementspercentage) en door nieuwe en vertrekkende ondernemers en exploitaties. In het verlengde hiervan geldt dat de inzet is om het huidige niveau van baten tenminste te handhaven. De haalbaarheid van verdienopgaven wordt vooral bepaald door de economische en ruimtelijke realiteit.

Waar sprake is van risico's op het vlak van grond, gebouwd vastgoed en exploitaties worden deze gemeld in de risicoparagraaf / paragraaf weerstandsvermogen

6.5 Bedrijfsvoering

De afspraken over de dienstverlening door G.Z-H aan de gemeenschappelijke regeling worden vastgelegd in de Dienstverleningsovereenkomst. De activiteiten die in het kader van de reguliere dienstverlening worden uitgevoerd, zijn per programma toegelicht in het programmaplan.

	1. Bestuur	2. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	3. Ontwikkeling	Algemene dekkingsmiddelen	Totaal
Productomschrijving					
Bestuursproducten	99.700				99.700
Juridische ondersteuning & advisering	59.500				59.500
Financiën	61.500				61.500
Gebiedsbeheer		620.700			620.700
Economisch beheer		49.300			49.300
Communicatie		11.200			11.200
Regelgeving & handhaving		160.000			160.000
Planvorming & gebiedsontwikkeling			112.900		112.900
Marketing & productontwikkeling					-
Subtotaal	220.700	841.200	112.900	-	1.174.800
Dienstverlening in uitgaven voorziening Groot Onderhoud		54.345			54.345
Totaal					1.229.145

7. Geprognosticeerde balans en overzicht van baten en lasten

7.1 Geprognosticeerde balans per 31 december 2016

OMSCHRIJVING	31 december 2015	31 december 2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
- Investerings met een economisch nut	2.062.033	2.017.201
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	207.701	198.768
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.969.327	4.223.218
TOTAAL	6.239.061	6.439.187
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	1.727.249	1.727.249
Bestemmingsreserves	3.482.804	3.692.956
Voorzieningen		
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	-30.629	224.871
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen	1.059.637	794.111
TOTAAL	6.239.061	6.439.187

7.2 Overzicht van baten en lasten 2016

Overzicht van baten en lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Gewone bedrijfsvoering			
Lasten			
Programma 1. Bestuur	197.805	254.400	252.700
Programma 2. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	2.536.938	2.775.755	2.958.003
Programma 3. Ontwikkeling	113.000	117.600	116.900
Algemene dekkingsmiddelen	-	7.000	7.000
Totaal lasten	2.847.743	3.154.755	3.334.603
Baten			
Programma 1. Bestuur	8.559	-	-
Programma 2. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	754.578	741.500	741.500
Programma 3. Ontwikkeling	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	2.654.867	2.803.255	2.803.255
Totaal baten	3.418.004	3.544.755	3.544.755
Saldo gewone bedrijfsvoering	570.261	390.000	210.152
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	10.248	-	-
Diverse baten	9.729	-	-
Saldo diverse lasten en baten	519-	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	1.345.634	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	1.098.173	-	-
Saldo kredieten	247.461-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	322.281	390.000	210.152
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	3.312.156	390.000	210.152
Onttrekking reserves	3.037.557	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	274.599-	390.000-	210.152-
Resultaat	47.682	-	-

7.3 Waarderingsgrondslagen

De programmabegroting 2016 is opgesteld conform de voorschriften van het BBV. Voor zover niet anders vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd op nominale waarde en vermeld in afgeronde bedragen van € 1.

Materiële vaste activa

In december 2014 heeft het Algemeen Bestuur de Kadernota Investerings, Waarderingen en Afschrijvingen vastgesteld. In deze nota is het volledige beleid ten aanzien van materiële vaste activa beschreven.

De waardering van materiële vaste activa vindt plaats op basis van de aanschafwaarde waarop de verrichte lineaire afschrijvingen in mindering worden gebracht. De afschrijvingen geschieden op basis van de verkrijgingprijs en de geschatte economische levensduur waarover de lasten evenredig worden gespreid.

Het BBV onderscheidt de navolgende investeringen:

1. Investerings met economisch nut
2. Investerings met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investerings met economisch nut

Investerings hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Vanuit het BBV is het verplicht investeringen met een economisch nut te activeren.

Investerings met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden niet geactiveerd tenzij het Algemeen Bestuur van het schap in een specifiek geval besluit dit wel te doen, bijvoorbeeld wanneer vanuit financieel oogpunt belangrijke investeringen in de openbare ruimte anders niet gedaan kunnen worden. Indien dergelijke investeringen wel geactiveerd worden, zal dit specifiek in het bestuursbesluit worden opgenomen conform het vastgestelde beleid in de Kadernota. De volgende richtlijnen zijn gehanteerd voor de afschrijvingstermijnen:

- gronden en terreinen	geen afschrijving
- bedrijfsgebouwen	35 jaar
- grond- weg- en waterbouwkundige werken	35 jaar
- machines, apparaten en installaties	10 jaar
- overige materiële vaste activa	30 jaar

Indien investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd, vindt de afschrijving hiervan eveneens lineair plaats waarbij resultaatafhankelijke extra afschrijvingen zijn toegestaan mits de financiële positie dat toelaat. Eventuele extra afschrijvingen zullen in de begroting of via een separaat voorstel aan het bestuur ter goedkeuring worden voorgelegd.

Vlottende activa en passiva

De vorderingen en schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgsommen

Conform het BBV zijn waarborgsommen opgenomen onder langlopende schulden.

Waarderingsgrondslagen resultaatbepaling

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

7.4 Toelichting op de geprognosticeerde balans

7.4.1 Vaste activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

Geraamde boekwaarde 1 januari	2.062.033
Investeringen	
Afschrijvingen	44.832
Geraamde boekwaarde 31 december	<u>2.017.201</u>

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Geraamde boekwaarde 1 januari	207.701
Investeringen	
Afschrijvingen	8.933
Geraamde boekwaarde 31 december	<u>198.768</u>

7.4.2 Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Geraamde boekwaarde per 1 januari	3.969.327
Mutatie liquide en deposito belegde middelen	253.891
Geraamde boekwaarde 31 december	<u>4.223.218</u>

De vlottende activa hebben betrekking op de liquide middelen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

7.4.3 Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene Reserve

De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

Geraamd saldo per 1 januari	1.727.249
Bij: Stortingen	-
Af: Onttrekkingen	
Geraamd saldo per 31 december	<u>1.727.249</u>

Bestemmingsreserves

Investeringsreserve

Het doel van de Investeringsreserve is het dekken van investeringskosten van de (land)inrichting van diverse nieuwe gebieden.

Geraamd saldo per 1 januari	1.985.826
Bij: Stortingen	210.152
Af: Onttrekkingen	-
Geraamd saldo per 31 december	<u>2.195.978</u>

Bestemmingsreserve Herinrichting Zuidelijk Randpark

De Reserve Herinrichting Zuidelijk Randpark is bestemd voor het gelijknamige recreatiegebied op de grens van de gemeenten Barendrecht en Rotterdam. Het park ligt pal ten noorden van de A15/Betuwespoorlijn en bestaat uit verschillende deelgebieden. Met deze reserve worden de kosten gedekt die nodig zijn om het Zuidelijk Randpark opnieuw in te richten als recreatiegebied. Deze herinrichting is het gevolg van de aanleg van de Betuwelijn en Trampus. Het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde heeft geld ontvangen voor de verkoop van gronden aan de Nederlandse Spoorwegen voor de aanleg van de Betuweroute. Met deze middelen is geherinvesteerd in het park om de gevolgen van de aanleg van de Betuweroute te compenseren (kwaliteitsimpuls). Met het overgebleven geld is deze reserve gevormd.

Geraamd saldo per 1 januari	511.673
Bij: Stortingen	
Af: Onttrekkingen	
Geraamd saldo per 31 december	<u>511.673</u>

Reserve Voorfinanciering Johannapolder I

Het doel van de Reserve voorfinanciering Johannapolder I is het dekken van toekomstige investeringen in de openbare ruimte voor het project ontwikkeling Johannapolder.

Geraamd saldo per 1 januari	975.000
Bij: Stortingen	-
Af: Onttrekkingen	
Geraamd saldo per 31 december	<u>975.000</u>

Reserve Voorfinanciering Johannapolder II

Aan de Reserve voorfinanciering Johannapolder II worden de gerealiseerde en "harde" toekomstige grondopbrengsten in de Johannapolder toegevoegd teneinde deze te gebruiken voor de ontwikkeling (kwaliteitsimpuls) van de Johannapolder ("Trex"-principe).

Geraamd saldo per 1 januari	10.305
Bij: Stortingen	
Af: Onttrekkingen	
Geraamd saldo per 31 december	<u>10.305</u>

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud

Groot Onderhoud is noodzakelijk ten einde de duurzame instandhouding van de gebieden te garanderen. Regulier onderhoud kent een jaarlijkse cyclus. Groot Onderhoud heeft een cyclus groter dan één jaar. Voor het verrichten van groot onderhoud is een voorziening Groot Onderhoud beschikbaar. Het doel van deze voorziening is de lasten van groot onderhoud gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Op 23 juni 2006 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met TBM en is een ingroeiregeling 'Toekomstscenario 1' vastgesteld om te komen tot de met TBM berekende budgetten voor regulier onderhoud en een toereikende voorziening voor groot onderhoud. Met de vaststelling van Toekomstscenario 1 is geregeld dat de nieuwe gebieden qua regulier en groot onderhoud gedekt zijn binnen de schapsbegroting. Aangezien nog niet alle gebieden in beheer zijn, is er nog steeds sprake van een groeiend bedrag voor groot onderhoud.

Geraamd saldo per 1 januari	127.700-
Bij: Stortingen	621.000
Af: Onttrekkingen	369.000
Geraamd saldo per 31 december	<u>124.300</u>

Voorziening Pendrechtse Molen

De voorziening Pendrechtse Molen is gevormd voor het groot onderhoud aan de Pendrechtse Molen. Voor het groot onderhoud aan deze molen is bovendien subsidie toegezegd. De ontvangen subsidies worden toegevoegd aan deze voorziening en maken een substantieel deel uit van de storting, de kosten die gemaakt worden voor het groot onderhoud worden onttrokken aan deze voorziening.

Geraamd saldo per 1 januari	97.071
Bij: Stortingen	28.500
Af: Onttrekkingen	25.000
Geraamd saldo per 31 december	<u>100.571</u>

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar en de overlopende passiva zijn in de geprognosticeerde balans opgenomen onder de sluitpost vlottende activa.

Saldo 1 januari	1.059.637
Vermeerderingen	
Aflossingen	265.526
Saldo per 31 december	<u>€ 794.111</u>

De rentelast voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt € 46.338.

7.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Programma 1 Bestuur

Programma 1. Bestuur	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Lasten			
Bestuursproducten	103.008	116.600	115.800
Juridische ondersteuning en advisering	14.400	63.900	63.500
Financiën	80.397	73.900	73.400
Totaal lasten	197.805	254.400	252.700
Baten			
Bestuursproducten		-	-
Juridische ondersteuning en advisering		-	-
Financiën	8.559	-	-
Totaal baten	8.559	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	189.246-	254.400-	252.700-
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	-	-	-
Diverse baten	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	189.246-	254.400-	252.700-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-	-	-
Resultaat	189.246-	254.400-	252.700-

De lasten zijn geïndexeerd met - 0,65%.

Programma 2 Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Programma 2. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Lasten			
Gebiedsbeheer	2.048.310	2.254.255	2.440.003
Economisch beheer	334.425	337.900	335.600
Communicatie	21.003	22.600	22.400
Regelgeving & Handhaving	133.200	161.000	160.000
Totaal lasten	2.536.938	2.775.755	2.958.003
Baten			
Gebiedsbeheer	80.355	80.000	80.000
Economisch beheer	674.223	661.500	661.500
Communicatie		-	
Regelgeving & Handhaving		-	
Totaal baten	754.578	741.500	741.500
Saldo gewone bedrijfsvoering	1.782.360-	2.034.255-	2.216.503-
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	10.248	-	-
Diverse baten	7.450	-	-
Saldo diverse lasten en baten	2.798-	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	1.022	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)		-	-
Saldo kredieten	1.022-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	1.786.180-	2.034.255-	2.216.503-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves		390.000	210.152
Onttrekking reserves	14.379		-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	14.379	390.000-	210.152-
Resultaat	1.771.801-	2.424.255-	2.426.655-

Lasten

De lasten zijn geïndexeerd met – 0,65%. In de begroting 2016 is t.o.v. de begroting 2015 het restantbedrag van de ingroeiregeling van ca. € 210.000 vanuit het herijkte Toekomstscenario opgenomen onder de post gebiedsbeheer.

Baten

In de begroting 2015 **en 2016** is het volledige bedrag aan te ontvangen subsidies opgenomen in de begroting. Ditzelfde geldt overigens ook voor de lasten van de veerdienst.

De toevoeging aan de reserves is als volgt opgebouwd:

	Najaars- rapportage 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Storting reserves			
<i>Investeringsreserve</i> dotatie cf begroting		215.000	210.152
<i>Algemene reserve</i> dotatie cf begroting		175.000	
Totaal	-	390.000	210.152

In de begroting 2015 is een bedrag opgenomen voor de veerdienst van € 175.000 en voor de nieuwe gebieden € 215.000.

Programma 3 Ontwikkeling

Programma 3. Ontwikkeling	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Lasten			
Planvorming & gebiedsontwikkeling	113.000	117.600	116.900
Marketing & productontwikkeling	-	-	-
Totaal lasten	113.000	117.600	116.900
Baten			
Planvorming & gebiedsontwikkeling	-	-	-
Marketing & productontwikkeling	-	-	-
Totaal baten	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	113.000-	117.600-	116.900-
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	-	-	-
Diverse baten	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	1.344.612	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	1.098.173	-	-
Saldo kredieten	246.439-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	359.439-	117.600-	116.900-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	235.515	-	-
Onttrekking reserves	246.439	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	10.924	-	-
Resultaat	348.515-	117.600-	116.900-

De lasten zijn geïndexeerd met – 0,65%.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Lasten			
Onvoorzien		7.000	7.000
Totaal lasten	-	7.000	7.000
Baten			
Deelnemersbijdrage	2.654.867	2.803.255	2.803.255
Totaal baten	2.654.867	2.803.255	2.803.255
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.654.867	2.796.255	2.796.255
Diverse lasten en baten			
Diverse lasten	-	-	-
Diverse baten	2.279	-	-
Saldo diverse lasten en baten	2.279	-	-
Kredieten			
Lasten kredieten	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.657.146	2.796.255	2.796.255
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			
Toevoeging reserves	3.076.641	-	-
Onttrekking reserves	2.776.739	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	299.902-	-	-
Resultaat	2.357.244	2.796.255	2.796.255

8. Meerjarenraming

Overzicht van baten en lasten in meerjarig perspectief	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten en baten gewone bedrijfsvoering					
Programma 1. Bestuur	252.700-	252.700-	252.700-	252.700-	252.700-
Programma 2. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	2.216.503-	2.216.503-	2.216.503-	2.216.503-	2.216.503-
Programma 3. Ontwikkeling	116.900-	116.900-	116.900-	116.900-	116.900-
Algemene dekkingsmiddelen	2.796.255	2.796.255	2.796.255	2.796.255	2.796.255
Saldo gewone bedrijfsvoering	210.152	210.152	210.152	210.152	210.152
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	210.152	210.152	210.152	210.152	210.152
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	210.152	210.152	210.152	210.152	210.152
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	210.152-	210.152-	210.152-	210.152-	210.152-
Resultaat	-	-	-	-	-

Toelichting

Nieuwe gebieden

In de begroting 2015 is alleen het benodigd deel voor de nieuwe gebieden opgenomen € 107.300. Vanaf 2016 is het restant van de ingroeiregeling in de meerjarenraming meegenomen.

Bijlage 1 Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves

	Saldo 1-1-2015	Resultaat	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 1-1-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2016
Algemene Reserve	1.504.568	47.681	175.000		1.727.249			1.727.249
BESTEMMINGSRESERVES								
Investeringsreserve	1.770.826		215.000		1.985.826	210.152		2.195.978
Bestemmingsreserve Herinrichting ZRP	511.673				511.673			511.673
Reserve Voorfinanciering Johannapolder I	975.000				975.000			975.000
Reserve Voorfinanciering Johannapolder II	10.305				10.305			10.305
Subtotaal bestemmingsreserves	3.267.804		215.000	0	3.482.804	210.152	0	3.692.956
Totaal	4.772.372	47.681	390.000	0	5.210.053	210.152	0	5.420.205

Meerjarig perspectief staat van reserves

	Saldo 1-1-2017	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2017	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2019	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2020
Algemene Reserve	1.727.249			1.727.249			1.727.249			1.727.249			1.727.249
BESTEMMINGSRESERVES													
Investeringsreserve	2.195.978	210.152		2.406.130	210.152		2.616.282	210.152		2.826.434	210.152		3.036.586
Bestemmingsreserve Herinrichting ZRP	511.673			511.673			511.673			511.673			511.673
Reserve Voorfinanciering Johannapolder I	975.000			975.000			975.000			975.000			975.000
Reserve Voorfinanciering Johannapolder II	10.305			10.305			10.305			10.305			10.305
Subtotaal bestemmingsreserves	3.692.956	210.152	0	3.903.108	210.152	0	4.113.260	210.152	0	4.323.412	210.152	0	4.533.564
Totaal	5.420.205	210.152	0	5.630.357	210.152	0	5.840.509	210.152	0	6.050.661	210.152	0	6.260.813

Staat van voorzieningen

	Saldo 1-1-2015	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 1-1-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2016
Voorziening Groot Onderhoud	0	605.300	733.000	-127.700	621.000	369.000	124.300
Voorziening Pendrechtse Molen	74.371	27.700	5.000	97.071	28.500	25.000	100.571
Totaal	74.371	633.000	738.000	-30.629	649.500	394.000	224.871

Meerjarig perspectief verloop voorzieningen

	Saldo 1-1-2017	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2017	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2019	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo 31-12-2020
Voorziening Groot Onderhoud	124.300	621.000	469.000	276.300	621.000	546.000	351.300	621.000	472.000	500.300	621.000	472.000	649.300
Voorziening Pendrechtse Molen	100.571	28.500	5.000	124.071	28.500	8.000	144.571	28.500		173.071	28.500		201.571
Totaal	224.871	649.500	474.000	400.371	649.500	554.000	495.871	649.500	472.000	673.371	649.500	472.000	850.871

Bovenstaande overzichten geven inzicht in het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen over de jaren. Aangezien deze verwachtingen sterk afhankelijk zijn van de voorbereidingen en uitvoering in 2015, 2016 en verder, zijn deze verwachtingen nog niet verwerkt in de (meerjaren)begroting. De vermeerderingen zijn afkomstig uit dotaties vanuit de exploitatie, subsidies en voorziene overhevelingen tussen reserves. De onttrekkingen bestaan uit dekking voor gemaakte kosten voor projecten/kredieten dan wel groot onderhoud.

Bijlage 2 Conversiestaat

Productomschrijving	lasten 2015	baten 2015	saldo 2015	lasten 2016	baten 2016	saldo 2016
Bestuurlijke aangelegenheden						
Bestuursproducten						
Dienstverlening G.Z-H	100.400		100.400-	99.700		99.700-
	116.600	-	116.600-	115.800	-	115.800-
Juridische Zaken						
Dienstverlening G.Z-H	59.900		59.900-	59.500		59.500-
	63.900	-	63.900-	63.500	-	63.500-
Financiën						
Dienstverlening G.Z-H	61.900		61.900-	61.500		61.500-
Materiële lasten	12.000	-	12.000-	11.900	-	11.900-
	73.900	-	73.900-	73.400	-	73.400-
Totaal Bestuurlijke aangelegenheden	254.400	-	254.400-	252.700	-	252.700-
Inrichting, Beheer en Exploitatie						
Gebiedsbeheer						
Dienstverlening G.Z-H (overig)	358.400		358.400-	356.100		356.100-
Dienstverlening G.Z-H nog niet actief in beheer			-			-
Dienstverlening G.Z-H TBM RO	266.300		266.300-	264.600		264.600-
Dienstverlening G.Z-H	624.700		624.700-	620.700		620.700-
Materiële lasten	1.629.555	80.000	1.549.555-	1.819.303	80.000	1.739.303-
	2.254.255	80.000	2.174.255-	2.440.003	80.000	2.360.003-
Economisch beheer						
Dienstverlening G.Z-H	49.600		49.600-	49.300		49.300-
	337.900	661.500	323.600	335.600	661.500	325.900
Communicatie						
Dienstverlening G.Z-H	11.300		11.300-	11.200		11.200-
Materiële lasten	11.300	-	11.300-	11.200	-	11.200-
	22.600	-	22.600-	22.400	-	22.400-
Regelgeving & Handhaving						
Dienstverlening G.Z-H	161.000		161.000-	160.000		160.000-
	161.000	-	161.000-	160.000	-	160.000-
Totaal inrichting, beheer en exploitatie	2.775.755	741.500	2.034.255-	2.958.003	741.500	2.216.503-
Ontwikkelingen						
Planvorming en Gebiedsontwikkeling						
Dienstverlening G.Z-H	113.600		113.600-	112.900		112.900-
Publicatiekosten	4.000		4.000-	4.000		4.000-
	117.600	-	117.600-	116.900	-	116.900-
Totaal ontwikkelingen	117.600	-	117.600-	116.900	-	116.900-
Algemene Dekkingsmiddelen						
Onvoorzien						
onvoorziene lasten	7.000		7.000-	7.000		7.000-
	7.000	-	7.000-	7.000	-	7.000-
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen (onvoorzien)	7.000	-	7.000-	7.000	-	7.000-
Totaal reguliere bedrijfsvoering	3.154.755	741.500	2.413.255-	3.334.603	741.500	2.593.103-
Totaal diverse lasten en batens	-	-	-	-	-	-
Totaal programma 3	1.620.000	1.620.000	-	-	-	-
Totaal kredieten lasten en batens	1.620.000	1.620.000	-	-	-	-
RESULTAAT VOOR BESTEMMING	4.774.755	2.361.500	2.413.255-	3.334.603	741.500	2.593.103-
Resultaatbestemming						
Totaal storting reserves programma 2	390.000	-	390.000-	210.152	-	210.152-
Totaal onttrekkingen reserves programma 2	-		-	-		-
Totaal programma 2	390.000	-	390.000-	210.152	-	210.152-
Totaal storting reserves programma 3	-	-	-	-	-	-
Totaal programma 3	-	-	-	-	-	-
Totaal resultaatbestemming	390.000	-	390.000-	210.152	-	210.152-
RESULTAAT NA BESTEMMING	5.164.755	2.361.500	2.803.255-	3.544.755	741.500	2.803.255-
Algemene Dekkingsmiddelen						
Deelnemersbijdrage						
Totaaltelling lasten en batens	5.164.755	5.164.755		3.544.755	3.544.755	